

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно
Советдэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

Сей 20 минут

Бурят-монгол арадай культура

Советскэ засагай ашаар манай оройд бодото социалистическэ культурын хурдан түргэнөөр хөгжөн бадарха үргэн зам нээгдэнхэй. СССР-тэ өрлэм төгсөөр, наука, литература, искусство арадай аша тухаа зогсоогдохгүй. Манайда наука ба культурын өмхи зургаанууд түргэнэй зүгшөө төдөгдөлгө, наутын ажал-йбуулгалт, литература ба искусствын хүдэлмэрилгэд бүгдэ арадай байшала хүндэлэне хүдэлгө, шадабери талантууд урмашуулан дэбжүүлэгдэг дээрнээ культуура байгуулалтын талаар үзэгдөөгүй эхэмжэлтанууды туйлажа шадахан байна. СССР-та бодото культуура революци болоо.

Манай Бурят-Монгол орол хаанта засаг Удэс тон гээгдэнги харанхы зах байшала Ленинск-Сталинскэ национальн аштыгын бодото дээрэ зүбөөр бэсүүлдэгдэнхэй ба агууека орол арадай үнэхөөр тэ тууламжа үзүүлэнхэй ашаар хүсэлтэс ажайлбарлалт, түрүү культуура-ай республика болоо.

Коммунистическэ партияи хүтэлбэри орол, агууека Сталингай сэг Ургэлжин оролдогол, бурят-монгол арад 25 жэл соо экономическэ ба культуура хүтэлбэри нааар эхэ амжалтанууды туйлаа. Оролооро национальн, худараа социалистическэ культуура бүхь амжалтаар бүгдэ штыгын баялтыгын болоо.

Бурят-Монгол болбол Ургэлжөөе Угэс бөгд мэдэх республика, хэдэн олон тээг ахын, долоон жэлэй ба дунда хургуулинуудтай, техникумуудтай, дээдэ буруулинуудтай, кино, театрууд, культуурын байшанууд ба клубуудтай республика болохтой.

Мүнөө Бурят-Монголой республикын буруулинуудта 88.000 шахуу хүүгэд урвара, энэ хадаа 1923 онойхдоо оролоо 5,5 дахин олон байна. Арадай гэгээрэл хэзэ хүдэлгө мүнхэн зөөри гаргалтаа хэзэ өрхөс бүри улам урлажа байна. Мүнхэн байн эрдэм мэрэгжэлтэй багшанаар кадрнууд олоор урлажа тараа.

Урдань Бурят-Монгол дотор эмхэлхгэн ороноуд тон үсөөн байхан юм. Мүнөө хэзэ арадай эмхэлхгэн ороноуд байгуулагдахтай хамта, мэрэгжэлт эхэтэй медицинскэ хүдэлмэрилгэдэ кадрнууд шилээд байна.

Манай Бурят-Монгодо революциин урда тээ хэдэл гэжэ байгаагүй юм. Мүнөө республика дотор 2 республиканскэ гэгээрэлгэ хэдэлгэжэ гарадаг. Гадаа аймгай түдэс ба ажайлбарлалтын томо томо предприятиеуудта гэгээрэлгэ гарадаг. Ленин-Сталингай зохиолнууд, дэлхэй дээр суутай болоһон урзохоолой классикудай зохиолнууд бурят хэлэн дээрэ нээгдэлгэ гардаг болоо. Мүн Бурят-Монголой урзохоолойг зохиолнууд орол хэдэлгэжэ. «ВКП(б)-гэй түүхын хүмэни курс» бурят-монгол хэлэн дээрэ нээгдэлгэ гарганынь манай республикын амжалтаа эхэлэн соботи болоо.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ Советскэ искусствын амжал-ябуулагшадта СССР-эй Арадай Артистын хүндэтэ нэрээрэгэ олгохо тухай

Искусствын талаар онсо гайхамшаг төрөөсөө туйлаштануудай байшанынь түгөө СССР-эй Арадай Артистын хүндэтэ нэрээрэгэ олгохо тэбэл:
Кинорежиссер Александр Григорий Васильевич,
Ленинскэ Комсомолой нэрэмжэтэ Моско-скэ театрын уранбайханай хүтэлбэрлэгшэ Берсанов Иван Николаевич,
Кинорежиссер Васильев Сергей Дмитриевич,
Гүрэнэй Академическэ Ехэ Театрын эвэ дяржөр Голованов Николай Семеевич,
Янка Купалын нэрэмжэтэ Белорусскэ драматическэ театрын уранбайханай хүтэлбэрлэгшэ артист Глебов-Виницкий Глеб Павлович,
Вильнюскэ Литовскэ драматическэ театрын уранбайханай хүтэлбэрлэгшэ артист Глебов-Виницкий Глеб Павлович,
Московскэ киностудии театрын уранбайханай хүтэлбэрлэгшэ артист Забаский Юрий Александрович,
И. Горькийн нэрэмжэтэ СССР-эй Гүрэнэй Моско-скэ Уранбайханай Академическэ

Хэрбээ Бурят-Монгол театр гэжэ мэдэхгүй байгаа хаа, мүнөө дүрбан театруудай, филармонитой болохтой. Мүн артистуудай мэрэгжэлт шадабэртэй национальн кадрнууд олоор урлажа тараа. Театруудай снэс дээрэ дэлхэйн түрүү ба мүн оройд классикудай арим байн драматическэ зүжэгүүд, оперо ба балетүүд, Бурят-Монголой драматургнуудай зохиолнууд байнаар харуулагдана. Москвада 1940 ондо болоһон бурят-монгол арадай искусствын харалга хадаа манай республикын искусствын хурдан түргэнөөр дэбжэжэ байнаар гэрэлтэжэ тодо гэршэ мүн болоо.

Бурят-Монгол дотор национальн урлаг-зургааг искусство үргэнөөр хөгжөө. Бурят-Монголой уранзураамшад хэдэ хэдэн онсо байхан уран гоо зургууды бэшлэн байна. Республика дотор Бурят-Монголой композиционернуудай союз хүдэлмэрилжэ байдаг.

«Звезда» ба «Ленинград» журналууд тухайда, «Эхэ ажабайдал» гэжэ кинофильм тухайда, «Драматическэ театруудай репертуар» тухайда, Мураделин «Агууека хани барисаан» гэжэ оперо тухайда ВКП(б)-гэй ЦК-гэй түүхэтэ тогтоолнууд хадаа большевикскэ партияи шагнарт байлгын, буржуазна үзэл бодолнуудай али бүхь үзэгдэлүүдтэй эбэ-снэгүй эрид шууд тэмсэлэй түг доро шнээ дэбжэлтын замын интерватууд ба искусствын үмөнэ нээгэ. Эдэ снээ мэрэгн заваринууды ажал хүдэлмэрилгэдэ хүтэлбэри болгожо, манай литература ба искусствын өмхи зургаанууд хүдэлмэрилгэ шнээдэн табижа талаар бага бэшэ амжалтанууды туйлахан байна.

Манай культуура фронтин хүдэлмэрилгэдэ туйлахан эдэ эхэ амжалтануудараа ханаага амарха ёһонгүй. Юб гэгэхэдэ, манай культуурын өмхи зургаануудай хүдэлмэрилгэ дутуу зүйлүүд үшөөл байна. Буруулинуудай хурган хүмүүжүүлхэ хүдэлмэрилгэ ёһо тэгынэ хандаха аядаа үшөө бүрмүснэй зайлуулагдугүй. Культуура-гэгээрэлэй ба медицинскэ ахын зургаанууд амжалтаар эрилтэ ёһотой байнаар хангажа шадагдугүй байна. Манай уранзураамшад ба уранзохоолой мүнөө үеын байдалы харуулан, түгээгэ ийдэн зохиолнууды үшөөл үсөөнөөр бүтээ. Заримдаа худараа булалтар зохиолнууды хэдэлгэ гардаг ушар үзэгдэг. Илангайа композиционернуудай союз партия ба правительствын, арад тоной эрилтэдэ зохиолхоор хүү хүгжүүлхэ бэшэжэ шададугүй. Мүн театрууд гүрэнэй дотайн болбуула тухай правительствын тогтоол гарганынь хойно хүдэлмэрилгэ тон аялаар ба булаар шнээдэн табижа байна.

Саашада манай культуура фронтин хүдэлмэрилгэдэ, тэрэ тооло литература ба искусствын хүдэлмэрилгэдэ хүдэлмэрилгэ хутуунууды түргэнөөр зайлуулажа, Бурят-Монголойгоо формооро национальн, худараа социалистическэ культууры улам хурданаар бадаруулан тулаа бүхь хүсөөрөө тэмсэхэ ёһотой.

Театрын уранбайханай хүтэлбэрлэгшэ Невроу Михаил Николаевич,
«Эстония» гэжэ Гүрэнэй театрын уранбайханай хүтэлбэрлэгшэ ба артист Лауер Антс Бихселевич,
Московскэ драмын театрын уранбайханай хүтэлбэрлэгшэ Охлопков Николай Павлович,
Советскэ Армиии Центральн театрын уранбайханай хүтэлбэрлэгшэ Попов Алексей Дмитриевич,
Кинорежиссер Пудовкин Всеволод Илларионович,
Кинорежиссер Пырьев Иван Александрович,
Украинскэ ССР-эй симфоническэ оркестрын уранбайханай хүтэлбэрлэгшэ Рахлин Натан Григорьевич,
Латвийскэ ССР-эй Гүрэнэй Уранбайханай театрын уранбайханай хүтэлбэрлэгшэ Смилгис Эдуард Янович,
Тбилискэ киностудии театрын уранбайханай хүтэлбэрлэгшэ режиссер Чинаурели Михаил Эдмиевич,
Кинорежиссер Змлер Фридрих Маркович,
Президиумэй Түрүүлгшэ Н. ШВЕРНИК.
СССР-эй Верховно Советдэй
СССР-эй Верховно Советдэй
Президиумэй Секретарь А. ГОРКИН.

ИЮНИН 7 Хабарай тарилгын ДНЕВНИК

Хүдөө ажахын Министерствын мэдэнэй ёһоор республикын зарим аймагууд хабарай ороһото культуурануудай тарилгы дүүргэхэ хэрэгтэ июнин түрүүшын 5 хонго соо тон эмхидхэлгүүгээр хүдэлмэриллэн байна.

Бичурын, Сэлэнгын, Хятын, Задын, Нурумканай, Торин, Хэжэнгын ба Аруунын аймагуудта июнин 5 болтор нэгшэе гектар грейча болон прос тэргидэгий. Зэс нуулануудай тарилгын түсбэтэ бага бэшэ нуури эзлэхэ байбашэ, тэдэндэ зарим холхууд тон багаар анхарала ханауула. Тэдэ, эдэ нуулануудай тарилгы хэзэ болторонь дүүргүүлхын хойноһоо аймгайсоон болон хүдөө ажахын таһагай зүгшөө холхуудай урлашанга эрилтэ табигданагүй.

Мүн нимэ шалтаганһаа зарим аймагуудта, илангай Заиграйн, Мухаршэбэрэй, Тарбагатайн, Нурумканай, Иволгын болон бусад аймагуудта мүн харталхын тарилга унжигайруулагдана гэхэдэ болоо. Тус аймагуудай холхууд харталхын тарилга түсбэтэйгөөр дүрбэнхэйснэ нэгшэ дүүргэгүй байнаар. Заиграйн аймаг июнин 5 болтор харталхын тарилгын түсбэтэ 55 процент дүүргэжэ. Тэдэ, энэ аймаг ажайлбарлалтын предприятинуудай тарилгата харталх, овош бэлдэхэ уялгатай аад, тэрэнэ нимэ хангалтагүйгөөр дүүргэжэ байха юм. Тус аймагай хүтэлбэрлэхэ эмхи зургаануудай энэ шухала хэрэгтэ нимэ харуусалгагүйгөөр хандажа байхадань тоншье гайхалтай.

Тээшэлэн энэ аймагай холхууд овош тариха түсбэтэ июн 26 процент дүүргэжэ. Мүн Нурудын, Хятын, Хэжэнгын, Аруунын аймагууд энэ талаар тон хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилжэ, овош тариха түсбэтэ таһалдуула туйлаһан хүдэлжэ байха юм.

Дээрэ дурсагдаһан дутуу дунда-нууды давы усадажа, республикынга холхуудуудар хамаг бүхь нуулануудай тарилгы өйрөн хэзэн үдэрүүд соо дүүргүүлхын тулаа, хүдөө ажахын Министерств болбол энэ гэгээр эрид хэмжээнүүдэ баха ёһотой. Энээнлээ хойшо бишнхэе улааралт, тарилгыгэ зорюута таһалдуулантэй адли гэзшэ.

Республикын олонхи аймагууд пар хахалагыг тон хангалтагүйгөөр абуула гэхэ гү, нүүлгын 10 хонго соо энэ талаар ямаршье урлалт, харуулаагүй. Жэшээлхэдэ, Гүнхэнэй аймаг тарилгын хүдэлмэрилгэ муугаар абуула зуураа мүн майн 20-ноо хойшо нэгшэе гектар пар хахалаагүй байба.

Аймагуудай мурьсөөн

Республика дотор хабарай тарилгын ба пар хахалагын ябаса тухай
БМАССР-эй хүдөө ажахын Министерствын мэдэнэй
1948 оной июнин 5.
(Түсбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Хабарай тарилга	Пар хахалаг
1. Курумканай	97,5	11,5
2. Закаменай	95,1	53,8
3. Кэбэсскын	93,7	61,1
4. Тарбагатайн	90,8	56,6
5. Бичурын	90,3	30,3
6. Байкало-Кударын	90,2	38,5
7. Хятын	89,1	29,4
8. Задын	88,2	23,3
9. Мухаршэбэрэй	88,0	30,4
10. Сэлэнгын	87,8	30,8
11. Хорин	86,7	50,4
12. Баргажалай	84,3	34,6
13. Иволгын	83,7	61,7
14. Аруунын	79,1	24,8
15. Заиграйн	78,9	38,5
16. Түнхэнэй	78,5	47,2
17. Хэжэнгын	77,7	34,4
18. Кударын	77,6	33,4
19. Торин	76,6	32,8
20. Прибайкальскэ	71,5	41,7

СССР-эй Министруудэй Советтэ 1947 он соо хэгдэнэн онсо гайхамшаг уралан зохеолгонуудай түлөө ба үйлэдбэрийн ажалнуудай методууды үндэһөөрынэ найжаруульһанай түлөө сталинскэ шангууды олгохо тухай

ССР Союдай Министруудай Совет болбол 1947 он соо хэгдэнэн онсо гайхамшаг уралан зохеолгонуудай түлөө ба үйлэдбэрийн ажалнуудай методууды үндэһөөрынэ найжаруульһанай түлөө Сталинскэ шангууды олгохо гэжэ тогтоово тэбэл:
150—150 мянган түхэригэй хэмжээтэй
НЭГЭДЭХИ шатын шангууд

1. Игнатев Николай Николаевич, — тус хүдэлмэрилгэдэ урлагшала, Баруун районнуудай нүүрэнэй ажайлбарлалтын Министерствын инженертэ, Картозия Арнольд Темирович, Баруун зүгшэй Гавриловскийн начальнига, Хорунжий Валентин Алексеевич, «Сталинград» комбинатай ахалагша механика, Селов Борис Яковлевич, «Ворошиловград» комбинатай ахалагша механика, Прохоров Василий Дмитриевич, «Артем» комбинатай ахалагша механика, Малигин Михаил Сергеевич, «Ротчи» комбинатай ахалагша механика, Раевский Павел Антонович, Донбасскай Гавриловскийн хэргэн бодохоо бюройг начальнига, Гейер Виктор Георгиевич, Донецкай индустриальн институтай доцентэ, Мартынов Василий Александрович, Донбасскай шахтанууды хэргэн бодохоо Главкын ахалагша механика, Чернявский Николай Николаевич, Баруун районнуудай нүүрэнэй ажайлбарлалтын Министерствын шахтануудай убанууды бэлдэхэ гаргажа таһагай начальнига, Каминский Давид Науменович, түүшын предприятинуудай барилгын Министерствын ахалагша механика, Жербин Михаил Михайлович, Донбасскай копернуудай Центральн бюройг начальнига, Шах-мейстер Лев Григорьевич, Баруун зүгшэй Гипрулемашин үргэхэ машинануудай конструкторска бюройг начальнига, Александров Борис Филиппович, Баруун зүгшэй Гипрулемашин ахалагша конструктор, Бреславский Михаил Тихонович, ЛКСМУ-гай 15 жэлэй нэрэмжэтэ Сталинскэ машино-бүтээлгын заводай ахалагша конструктор, Тулин Вячеслав Семенович, электроаппаратурын Министерствын проектно-хэргэн бодохоогын трестын горно электромашинуудын талаар ахалагша конструктор, Старицкий Валентин Романович, № 658 заводай главна конструктора уршын хүдэлмэрилгэ, — уянда абтайн шахтануудай үшөөн бэлдэхэ гаргажа ба горно-зэвсэг түхээрэлгүүдэ хэргэн бодохоо түрүү методууды зохион гаргаһан ба нэбэрүүлхэ түлөө, энэнь Донецкай бассейны хэргэн бодохоо техникууды эхэлгээр хурдахаан байна.

2. Яковлев Владимир Тихонович, — тус хүдэлмэрилгэдэ урлагшала, профессор, С. М. Кировай нэрэмжэтэ «Электросила» заводай конструкторта, Лютер Руберт Андреевич, Шаниро Давид Вениаминович, Рабинович Исидор Натанович, Мышин Алексей Алексеевич, мүн тэрэ заводай инженерүүдтэ, — Ургэлжын тогой томо эхэ электрическэ машинанууды зохион гаргаһанай түлөө.

3. Лавочкин Семён Алексеевич, Социалистическэ Ажалай Геройдо, самолет-бүтээлгын талаар ахалагша конструктор, — шнээ түхэлэй дайшахы самолетууды зохион гаргаһанай түлөө.

4. Льюис Лев Вениаминович, М. И. Калининэй нэрэмжэтэ № 8 заводта ахалагша конструктор, Малков Всеволод Аркадьевич, Новосельцев Авдир Михайлович, Родионов Виктор Васильевич, Гинзбург Александр Тимович, мүн тэрэ заводай инженерүүдтэ, Попов Петр Михайлович, инженер-полкчиног, Белогостров Александр Петрович, № 13 заводай ахалагша инженер-конструктор, — шнээ түхэлэй томо буу зохион гаргаһанай түлөө.

5. Манаров Сергей Константинович,

авиационно-түшнүүд ба тононуудай Центральн институтай ахалагша инженертэ, Америк Борис Карлович, Грозный нефтяной научно-технологическэ институтай таһагай начальнига, ажал-хүдэлмэрилгэдэ урлагшала, Молдавский Борис Львович, үндэр эхэ даралтануудай Ленинградта институтай профессор, Пегузова Лидия Ивановна, авиационно-түшнүүд ба тононуудай Центральн институтай научна хүдэлмэрилгэдэ, Оркина Зинаида Георгиевна, Лаврентьев Константин Григорьевич, Грозный нефтяной научно-технологическэ институтай научна хүдэлмэрилгэдэ, Федоров Виктор Степанович, Урда ба Баруун районнуудай нефтяной ажайлбарлалтын министртын орлогшотой, Штенгольц Израил Иосифович, «Нефтезаводпроект» трестын ахалагша инженертэ, Бочаров Иван Васильевич, № 867 заводай инженер-технолог, — нефтепродуктууды нагач абаха методууды үндэһөөрынэ найжаруульһанай түлөө, энэнь үндэр шаңартай бензинүүдэй ресурсууды эхэлгээр дэбжүүлхэ аядаа хангаба.

6. Микоян Артем Иванович, Гуревич Михаил Иосифович, самолет бүтээлгын талаар ахалагша конструкторуудтэ, — шнээ түхэлэй дайшахы самолет зохион гаргаһанай түлөө.

7. Струминский Владимир Васильевич, Н. Г. Жуковскийн нэрэмжэтэ Центральн аэродинамическэ институтай профессор, — самолетуудта шнээ түхэлэй дахууны зохион гаргаһанай түлөө.

8. Туполева Андрей Николаевич, Социалистическэ Ажалай Геройдо, СССР-эй наухануудай Академин тэшүүн-корреспондент, — шнээ түхэлэй дайшахы самолетууды зохион гаргаһанай түлөө.

9. Юдин Сергей Сергеевич, СССР-эй медицинскэ наухануудай Академин бодото тэшүүн, түргэн тууламжын Моско-вай Склифасовскийн нэрэмжэтэ городскэ научно-медицинскэ институтай научна хүдэлмэрилгэдэ, — аэродинамическэ туршалганууды хэзэ шнээ аппаратуры зохион гаргаһанай түлөө.

100-100 мянган түхэригэй хэмжээтэй
ХОЁРДОХИ шатын шангууд

1. Амисеп Юлиэ Сиймович, Эстонскэ ССР-эй наухануудай Академин тэшүүн-корреспондент, Гүрэнэй Ныгевскэ селекционн станции селекцион таһагай эрилтэлгэ, — Эстонскэ ССР-тэ ба мүн РСФСР болон БССР-эй хэдэ хэдэн областнуудта үргэнөөр хэлгэрэн, Калев, Кунгла, Ныгев, Виргула, Лидя гэгээрэлтэ дайрагдасгүй шнээ сартын харталхнууды ургуулан гаргаһанай түлөө.

2. Антонов Николай Петрович, М. В. Фрунзын нэрэмжэтэ № 7 заводай ахалагша конструктор, Герст Вадим Михайлович, мүн тэрэ заводай ахалагша инженертэ, Ленде Владимир Францевич, Напустин Поликарп Гордеевич, мүн тэрэ заводай инженерүүдтэ, — шнээ түхэлэй артиллерийскэ буу зэбсэгүүдэ зохион гаргаһанай түлөө.

3. Бурцев Константин Павлович, Магнитогорскэ металлургическэ комбинатай ахалагша инженертэ, ажал-хүдэлмэрилгэдэ урлагшала, Хусин Солонзон Ефимович, Ситис Михаил Андреевич, Синяин Виктор Григорьевич, Лаур Суэ-шнээ түхэлэй томо буу зохион гаргаһанай түлөө.

4. Честинин Александр Григорьевич, «Энергочермет» трестын автома-

тигын Центральн лабораторийн инженертэ, — прокатта станкии үргэлжэрынэ автоматизацалха схемэ зохион гаргаһан ба бээлүүлхэ түлөө, энэнь прокаттай бүтөөсэ эхэлгээр дэбжүүлхэ ба толохо гаргалгы доошлуулаһан байш.

4. Васильев Александр Васильевич, ажал-хүдэлмэрилгэдэ урлагшала, ман-ажадай Бүхэсоюзна научно-медицинскэ институтай ахалагша научнай хүдэлмэрилгэдэ, Ватагин Владимир Александрович, Куйбышевскэ областин хүдөө ажахын управленин племенной хэрэгтэй талаар ахалагша инженертэ, Некрасов Дмитрий Андреевич, Кошкинскэ Гүрэнэй племенной расселенигай ахалагша зоотех-нига, Ешов Николай Николаевич, Куйбышевскэ областин Кутузовскэ районгай «Октябрьн 14 жэл» гэжэ колхозой хойноий фермын ахалагша зоотехнига, — «Куйбышевскэ» гэжэ шнээ үүлгэрэй мя-жа, нооно зэбгэгэй хониды түрүүлэн гаргаһанай түлөө.

5. Васильев Алексей Михайлович, Москогай хооронхи часовый заводой станко-бүтээлгын хөхын начальнига, — тус хүдэлмэрилгэдэ урлагшала, Галлай Анатолий Андреевич, тоо бодолгын ба башалгын машинануудай Моско-скэ заводой инженертэ, Енисеев Григорий Иванович, Чернов Николай Васильевич, машино-бүтээлгын ба приборо-бүтээлгын Министерствын Түсхай конструкторска бюройг инженерүүдтэ, Жардин Эдуард Петрович, Тарасов Сергей Васильевич, мүн тэрэ Министерствын инженерүүдтэ, — шнээ түсхай станогудай конструкторууды зохион гаргаһан ба тэрэниин олоорын бүтээн гаргалгы шудалһанай түлөө.

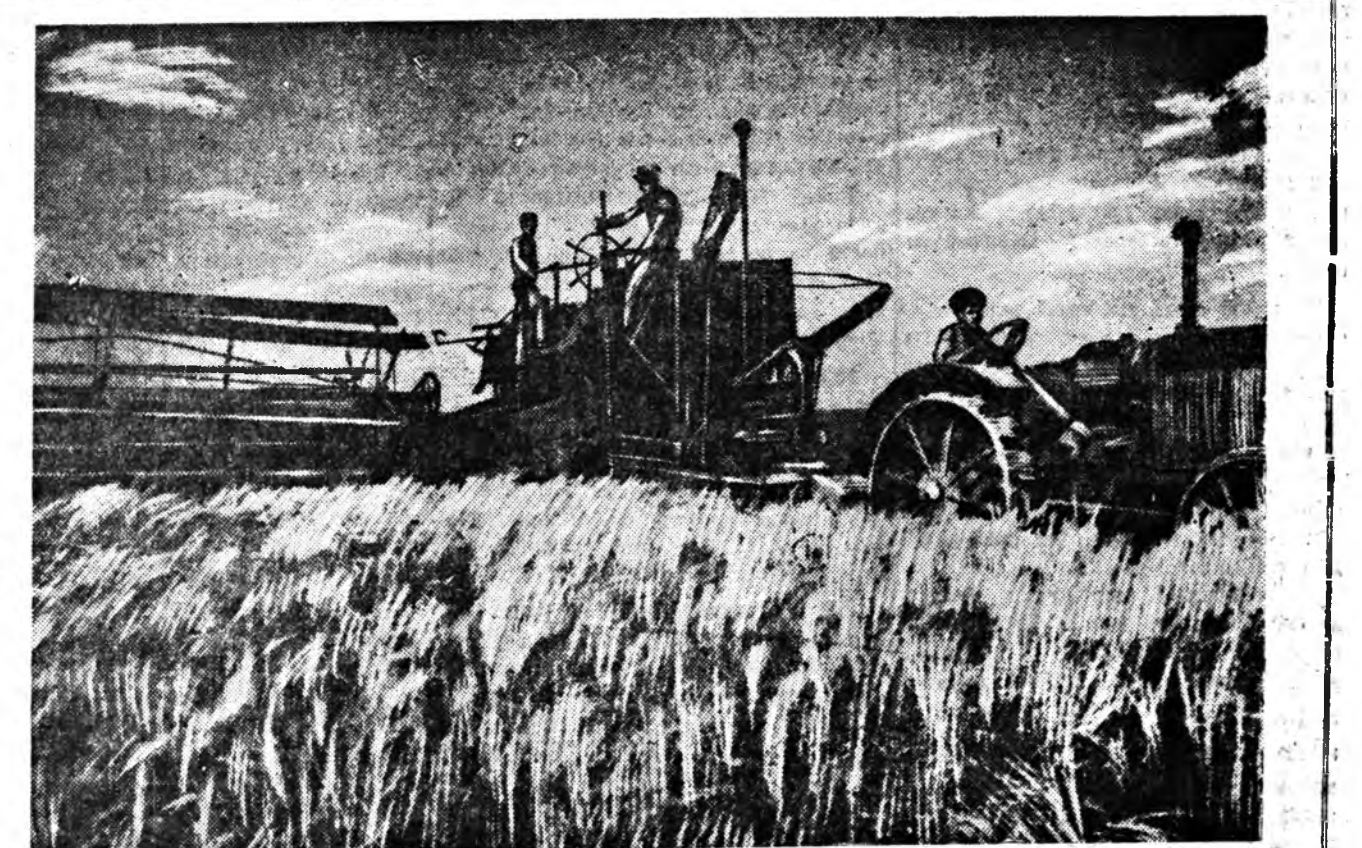
6. Гальперин Владимир Григорьевич, — тус хүдэлмэрилгэдэ урлагшала, Аристархов Серафим Алексеевич, Белинин Борис Владимирович, Н. Г. Жуковскийн нэрэмжэтэ Центральн аэродинамическэ институтай научна хүдэлмэрилгэдэ, — аэродинамическэ туршалганууды хэзэ шнээ аппаратуры зохион гаргаһанай түлөө.

7. Гельперин Иосиф Ильич, — тус хүдэлмэрилгэдэ урлагшала, аэроа-ажайлбарлалтын Гүрэнэй институтай техничскэ таһагай начальнига, Челебаева София Петровна, Павлов Владимир Николаевич, мүн тэрэ институтай инженерүүдтэ, Мищенко Григорий Васильевич, Верениковский аэроа-ажайлбарлалтын ахалагша инженертэ, Сивцов Александр Иванович, Сталингорскэ химическэ комбинатай инженертэ, — химическэ продукциуды бүтээн гаргалгын технологи үндэһөөрынэ найжаруульһанай түлөө.

8. Герсенов Николай Михайлович, СССР-эй наухануудай Академин тэшүүн-корреспондент, Аселев Юзе-Лев Морду-хович, профессор, — макропротэ (тессин түхэлтэй) газарай эрхэ байдала барилга бодохоо шнээ методууды зохион гаргаһан ба бодото дээрэнэ нэбэрүүлхэ-най түлөө.

9. Гурев Александр Александрович, — тус хүдэлмэрилгэдэ урлагшала, Ленинградта М. И. Калининэй нэрэмжэтэ политехническэ институтай профессор, Гессен Виктор Юльевич, Карлов Николай Павлович, Наплав Вениамин Ву-лович, мүн тэрэ институтай научна хүдэлмэрилгэдэ, Булаков Константин Ефимович, «Электромашин» заводай ахалагша инженертэ, — үндэрвэлхэ аппаратуры туршан шалгах методэ зохион ба түсхайта түхээрэлгы зохион гаргаһанай түлөө.

(Үргэлжэлэнь хожом гараха).

Туркменскэ ССР-эй Анхабадска ба Марийскэ областнуудта ячменин ургаса хуралга түлэг дунда ябажа байна. Эзэг-байн ургаса хуралгада комбайнууд олоор табижаа.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Анхабадска районгай Свердловскэ нэрэмжэтэ колхоз ачмениннээ ургасын хуралга байна.
(ТАСС-эй фотошынэ).

И. МОНАХОВ,
Байкалогосрыбтресты эрхилэгш,
оологш.

ХУУШАН БА ШЭНЭ ХЭЖЭНГЭ

Хоча НАМСАРАЕВ, СССР-эй Верховно Соведэй депутат

Баруун талааань Хэжэнгэ гол, зүүн талааань Хуудан гол урдажа ерөөд, урдаан нийлэж, шанха хойшоо Удхэ хамтархалаа ошоло. Энэ хоёр голой тоо урда бээр хүрхэ үржэлэ байтай тугауд хэр угай суурхжа байдаг. Тэрэ тугаудай ара үбөрөөр үндэр набтар ошоо бүхэлтэйгээр уула хаданууд хүрэн гарган харагдах юм.

Энэ хадануута Шалбаһэ, Намаатэ мэтэ түрэл бүрийн модоной ойнууд, ман баллэг. Тэндэ Намарта хуша мод, нарбан, шанан, хасуур, жодоо, ман, улаанан баа жэмэстэ сээрлэг, албег үхөөр ургала. Тэрэн дотор модоочу байдаг буга, хандатгай, лабан, үнэгэн, хэрмэг, шандатгай, борооһон, хара түрөөһөн, тахай, хабарга мэтэ зүйл бүрийн үнэтэ ангиуд олооно.

Хуудан Хэжэнгын өдэ ой тайгаар бүрэлдэн хада ууланууднаа уна албагтай тугагаар олон тоото булаг үржэжээдөө өршөтэйгээр харьяа урдажа. Мүн тэрэ оршоной нам түрэн хүбөөнүүдэй зааһар бүхэндэ байн заганагай ехэ бага нүүр эрэмүү тоогүй олоо.

Хуудан Хэжэнгын үргэн холгор дайын байн шорой байхан зузаан. Тэндэхи үбэ шороний парин шэмэтэй, хужир дөһлөй, ходоо ая, ганга, ялаг халсанар буржа, байханаар хангалтан байдаг.

Энэ адууна мал үдхэхэдэ ашагтай, тэдмэ тарихада үржэлтэй, нямэ үрлээ арад зоний ажал байдалаа төлөмдөн жаргажа хуухада, олоо хамжатай, тоо бүхэлжэ, торго дэбид байхан шонин хашагтай байн айдэ, тоо зүбөөр үлгэр жэмэс хэлэһэн хэсэжэ болоогүй байн аргагүй.

Энэ байхан орон нутагуудыг хамта хамта Хэжэнгэ нутаг гэжэ анхандаа нэрлэд байхан дээрнээ мүнөө Хэжэнгэ аймаг гэжэ нэрлэгдэнэ. Хэжэнгын аймаг дотор долоон домог, тэрэ домогуд дотор хамта хоолоон колхоз 1930 онноо эмхиджэ эхилсэньсэ ажалы ба эрхэм соёлгоо шуужа хууна.

Хуудан хуушан сагта, энэ Хэжэнгын аймаг мүнөө байхан дэбхээр дээрэ хэр дасан байн юм. Энэ хоёр дасалтай нийн Хэжэнгын дасан, нүгөөдөө нийн дасан гэжэ нэрлэгдэдэг байгаа. Нийн дасанда 460 гаран ламанар, нийн дасанда 350 гаран ламанар хуу-байгаа бэлэй. Энэ хоёр дасанда хамта 800 гаран ламанар мүнөө Хэжэнгэ аймагтай дэбхээр дээрэ хуужа бай-нохой Хуушун дээрэ тэднэй өсгөтэ үб-эһисэг хуулисангаа нааша хуужа нийнхэн элгэ. Тэрэнцээ гадна Хэжэн-голой үмэстэ газар дайдалаа, тэрэ дасалтай ламанарай олоодо хамтадаа 1 гаран дасатнаа эрхэм байн шанар-газрыг тава татажа үбэршээн аба-н байх юм. Ганса энэ бэлэ, тэндэ-хашууд ношууд нутагтай эр-шанарай газарнуудыг бүлмжтэран гэжэ абамхан дээрнээ, Хэжэнгын аймаг ошонин шанар муугай уна ша-м, али хайр шууун дээрэ түрнджэ байгаа.

Энэ дээрнээ Хэжэнгын нутагуудай арад зоний ажал байдал өдөө өдө аргагүй байханын элгэ. Нямэ хаа үгэрээ аядажа, бад ноёдогоо дээр бүхөөр гашахадан байдаг бэ-э. Энэ тухайда нэг тобохон жэмэс бэ-н нямэ байна. Тэрэ сагта үе наһи м баяшугай ажал хүдэлмэри ажа-мэй хэжэ ябаһан Полюс гэшын хү-Ошоб гэдэг, улаан сурба олон үхн-эй байгаа. Тингээд тэднээ үржэжэ-н болгохо, хубсаагуужа хоолоон-д гэжэ Ошобто тон хүндэ байба.

Энэ гадна жал бүхэндэ хоер уула-да алба наог түгэхэ гэжэ үгтэйг-эй байба энэ хашагтай хүдэ бэлэй. Мэй хүдэхэ ба Ули хүдэхэ зөөри-н, газар унан дээрэ ганса харгаша-н, ганса борлогон Гүтэй, Удэй м болгохо орохо гэрын—Энэ но-дарагдажа газарта шонгшадан гал-руй хара балгаһан, зунай сагта-а булалгын гэжэ, халхаданар-н баринан холтоһон хушалтатгай ба-нуухай балгаһан бэлэй.

Энэ Ошобой алба наог, үрэ ээлн-ийгэсэ. Тингээд энээнээ нэхэжэ-хашыс аргагүй болохо, холбог-шоной гарта орожо, үмэгүй мингэ-н пар үбэл зунинс нибэ, тэднэй-гара хүдэлмэри харангалжа уна-н.

Энэ хадаа Октябрийн революциин ман-даһаан нааша гүшэн нэгдэхэ жэлэй нүүр соо, Бурят-Монголой автономно рес-публикын тогтоһонгоо нааша хорин табан жэлэй турша соо, большевикска парти ба советскэ правительствын халуун туһам-жаар илалтаһаа илалтада, социализм-на коммунизмда дэбхэжэ ябаһан Хэжэнгын аймагтай арад зоний болодо байдал мүн.

Хэжэнгын аймагтай үлгэр жэмэс Хэжэнгын аймагтай байдал дотор хар-даһан байбашы, тинхэнүүд байн та-лынш түбөрлэн хэлээ хизаарлагдаха бэ-шэ, энээнэй урда гараһан жэгшүүртэй алхуу дутуунууд ба мүнөөшье заһаржа-шадаггүй, үрэ түгэдээр эрдэ хубилалта-хүсөөжэ байһан өрлөтөнүүдэ баалан бөө-дүлэгдэхын тухайда сэхэ хамхэ хэрэгтэй.

Хэжэнгын аймаг дотор энээнэй урда пар-тийн айкомий хүтэлбэрлэхэ ажалда шурга-жа ороһон дайсад Номоев, Антакшинов тү-рүтэй хорото эдүршэдэй һийдхал ба тэ-дөнэй нүгөөһөөр забхайрагдай бузар аашанууд дээрнээ жэгшүүртэй алхуу ду-туунууд үнэгэһөөр гараһан байха юм.

Жэгшээхэдэ, Хэжэнгын аймагаархын, гү-рэндөө тушааха талха таряалтай түсбье-хэдэн жэлдэ удаа-удаагаар дүүргэгүй. Хэ-дэн жэлдэ удаа-удаагаар үрхэ хүрэнгөөр-дутаа. Хэдэн жэлдэ адууна малаа турааж-а хүрэг олоор, манга мангаар үхүүжэ хороо-гоо. Баа колхозой Уставы дура зоргоороо-эмдэн, колхозой зөөрине дура зоргоороо-хулгайлан өмдөн, колхозой ажал хүдэлмэ-рин шанары муудхажа, өдө дүүргэхэ тэ-дүгээр үр, худал хуурмагар мэдэ зохоожэ, пар-ти правительств хуураһан ябадал-нууд хая хүртэ үржэжэһэн байгаа.

Энэ болоогүй жэгшүүртэ ябадалууд Хэжэнгын аймаг соонх бүхэ колхозуудыг-дайрагтай газар угы гэхэдэ болоно. Хэжэнгын колхознууд энэ мэтэ буза-гай жэгшүүртэ ябадалы, лийтэ дээрэ-хэды дүрэггүйгээр харадаг болобошье, хорото-эдүршэдэй хүндэ муухай хараал заналта-дооро дарагдажа, айла, билдагуушалха, нүүр сахиха зэргээр бэээ абажа, «хонд-тоо шонгунуудыг» дураарыг табигжар-хан байха юм.

Энэ дээрнээ Хэжэнгын колхознуудай дунда партияна, советскэ ариун жаяг зар-наһуударуулагдаһан ба ажал хүдэлмэ-рингөө шухала худаманарыг бэлдүүл-хын ушарһаа, ажал хүдэлмэридөө өдө-дүүргэхэ тэдэ хайша хэрэг хойрог-залуугаар хандажа, өөһэдгөө бэ парти-правительств мэхэлхэн үхлэхэй-ябадал харууһан байна.

Энэ хадаа, тэднэй ажал хүдэлмэри дээрэ ба-ржын хүмүүжүүлгэ дээрэ элн тодоор-нүгөөһэн харагдана. Гэбэл, Хэжэнгын аймаг соо ган гасууртай эрд мангаар тэм-сэхэ ябадал энээнэй урда огтэ мартагдаша-н байшоо. Тэндэ сыйсалан, хадангаһа-унаһын тулада гол горхоттоо хааста бар-на, канав һубаг малтаха, үтэг шөбхэ та-рааха ябадалы тоодоггүй байһан шалтага-нуудһаа, үбэ тэжээлэй үндэр ургаса хү-лээжэ шадаггүй, жал бүхэндэ үбэ тэжээ-лээр дутажа, адууна малаа хүрэг олоор-хүүхлэхэ ба алуур байн түл түрээ абажа-шададаггүй байгаа. Тинхэтэй хамта таря-найнга газары агрономой зааһарьяар ша-нгаруужа ээлжэтэ өшөөр эдүршэдгүй Партияга саг үе соон зүбөөр тариха үр-дихгүй, элэн тухайда Хэжэнгын хоер МТС-эй трактор машиннуудһаа шанар муу-тайгаар табинан шалтагаһаа, тракторнууд-амдаржа, колхозой ажалы түсбүүд хараа-лдаһан саг соогоо дүүргэхгүйг хосорһон-ушарууд олон байдаг. Баа тарянайнга газары уналха хэды арга-боломжотой бай-башы, мүнхөөхөө тоодоггүй гэхэ мэтэ хойрог шалтагаһуудһаа, ган гасуур, хо-хорууда тон хабаргаар дайрагдажа, таря-най үндэр эрхэм ургаса абажа шададаггүй байһанын элгэ гэхэ тэдгээр хизаарла-гдаха бэлэ, харин саашааа дутуу дунда-нууд олон байха юм.

Тинхэ хуудан Хэжэнгэдэ нэ-гэһы эмшэлгын орон үгэ байгаа һаа, мүнөө шэнэ Хэжэнгэдэ арад зоний адуу-рыг хамгаалха хамта 19 үчреждени то-гонхой. Тэндэ дээдэ эрдмтэй, мүн-дунда эрхэм эрдмтэй хэдэн элэн эмшэд ажаллажа байна гэжэ. Баа малай эмшэлгын орон бии болоһон ба тэндэ дээдэ эрхэм эрдмтэй эмшэд ажаллажа байхаһаа гадна колхозууд дэ-гүүр дунда эрхэм эрдмтэй эмшэд ажа-лдажа байдаг.

Энэ бүтэдэхэ хэмээн тобоо жэмэнуу-дыг хараад үзэхэдэ, хуушан сагта юмшэ-гүй, барга бүдүүмг байһан хуушан Хэ-жэнгэ, мүнөө сагай шэнэ социалистиче-скэ Хэжэнгэ—энэ хоер, тоо хоер өнхө-дэлхэн, тоо хоер өнхө ажа байдалтай болоһонын элгэ байна гэжэ.

Урдаан хуушан Хэжэнгэдэ нэ-гэһы эмшэлгын орон үгэ байгаа һаа, мүнөө шэнэ Хэжэнгэдэ арад зоний адуу-рыг хамгаалха хамта 19 үчреждени то-гонхой. Тэндэ дээдэ эрдмтэй, мүн-дунда эрхэм эрдмтэй хэдэн элэн эмшэд ажаллажа байна гэжэ. Баа малай эмшэлгын орон бии болоһон ба тэндэ дээдэ эрхэм эрдмтэй эмшэд ажаллажа байхаһаа гадна колхозууд дэ-гүүр дунда эрхэм эрдмтэй эмшэд ажа-лдажа байдаг.

Энэ бүтэдэхэ хэмээн тобоо жэмэнуу-дыг хараад үзэхэдэ, хуушан сагта юмшэ-гүй, барга бүдүүмг байһан хуушан Хэ-жэнгэ, мүнөө сагай шэнэ социалистиче-скэ Хэжэнгэ—энэ хоер, тоо хоер өнхө-дэлхэн, тоо хоер өнхө ажа байдалтай болоһонын элгэ байна гэжэ.

Энэ хадаа Октябрийн революциин ман-даһаан нааша гүшэн нэгдэхэ жэлэй нүүр соо, Бурят-Монголой автономно рес-публикын тогтоһонгоо нааша хорин табан жэлэй турша соо, большевикска парти ба советскэ правительствын халуун туһам-жаар илалтаһаа илалтада, социализм-на коммунизмда дэбхэжэ ябаһан Хэжэнгын аймагтай арад зоний болодо байдал мүн.

Хэжэнгын аймагтай үлгэр жэмэс Хэжэнгын аймагтай байдал дотор хар-даһан байбашы, тинхэнүүд байн та-лынш түбөрлэн хэлээ хизаарлагдаха бэ-шэ, энээнэй урда гараһан жэгшүүртэй алхуу дутуунууд ба мүнөөшье заһаржа-шадаггүй, үрэ түгэдээр эрдэ хубилалта-хүсөөжэ байһан өрлөтөнүүдэ баалан бөө-дүлэгдэхын тухайда сэхэ хамхэ хэрэгтэй.

Хэжэнгын аймаг дотор энээнэй урда пар-тийн айкомий хүтэлбэрлэхэ ажалда шурга-жа ороһон дайсад Номоев, Антакшинов тү-рүтэй хорото эдүршэдэй һийдхал ба тэ-дөнэй нүгөөһөөр забхайрагдай бузар аашанууд дээрнээ жэгшүүртэй алхуу ду-туунууд үнэгэһөөр гараһан байха юм.

Жэгшээхэдэ, Хэжэнгын аймагаархын, гү-рэндөө тушааха талха таряалтай түсбье-хэдэн жэлдэ удаа-удаагаар дүүргэгүй. Хэ-дэн жэлдэ удаа-удаагаар үрхэ хүрэнгөөр-дутаа. Хэдэн жэлдэ адууна малаа турааж-а хүрэг олоор, манга мангаар үхүүжэ хороо-гоо. Баа колхозой Уставы дура зоргоороо-эмдэн, колхозой зөөрине дура зоргоороо-хулгайлан өмдөн, колхозой ажал хүдэлмэ-рин шанары муудхажа, өдө дүүргэхэ тэ-дүгээр үр, худал хуурмагар мэдэ зохоожэ, пар-ти правительств хуураһан ябадал-нууд хая хүртэ үржэжэһэн байгаа.

Энэ болоогүй жэгшүүртэ ябадалууд Хэжэнгын аймаг соонх бүхэ колхозуудыг-дайрагтай газар угы гэхэдэ болоно. Хэжэнгын колхознууд энэ мэтэ буза-гай жэгшүүртэ ябадалы, лийтэ дээрэ-хэды дүрэггүйгээр харадаг болобошье, хорото-эдүршэдэй хүндэ муухай хараал заналта-дооро дарагдажа, айла, билдагуушалха, нүүр сахиха зэргээр бэээ абажа, «хонд-тоо шонгунуудыг» дураарыг табигжар-хан байха юм.

Энэ дээрнээ Хэжэнгын колхознуудай дунда партияна, советскэ ариун жаяг зар-наһуударуулагдаһан ба ажал хүдэлмэ-рингөө шухала худаманарыг бэлдүүл-хын ушарһаа, ажал хүдэлмэридөө өдө-дүүргэхэ тэдэ хайша хэрэг хойрог-залуугаар хандажа, өөһэдгөө бэ парти-правительств мэхэлхэн үхлэхэй-ябадал харууһан байна.

Энэ хадаа, тэднэй ажал хүдэлмэри дээрэ ба-ржын хүмүүжүүлгэ дээрэ элн тодоор-нүгөөһэн харагдана. Гэбэл, Хэжэнгын аймаг соо ган гасууртай эрд мангаар тэм-сэхэ ябадал энээнэй урда огтэ мартагдаша-н байшоо. Тэндэ сыйсалан, хадангаһа-унаһын тулада гол горхоттоо хааста бар-на, канав һубаг малтаха, үтэг шөбхэ та-рааха ябадалы тоодоггүй байһан шалтага-нуудһаа, үбэ тэжээлэй үндэр ургаса хү-лээжэ шадаггүй, жал бүхэндэ үбэ тэжээ-лээр дутажа, адууна малаа хүрэг олоор-хүүхлэхэ ба алуур байн түл түрээ абажа-шададаггүй байгаа. Тинхэтэй хамта таря-найнга газары агрономой зааһарьяар ша-нгаруужа ээлжэтэ өшөөр эдүршэдгүй Партияга саг үе соон зүбөөр тариха үр-дихгүй, элэн тухайда Хэжэнгын хоер МТС-эй трактор машиннуудһаа шанар муу-тайгаар табинан шалтагаһаа, тракторнууд-амдаржа, колхозой ажалы түсбүүд хараа-лдаһан саг соогоо дүүргэхгүйг хосорһон-ушарууд олон байдаг. Баа тарянайнга газары уналха хэды арга-боломжотой бай-башы, мүнхөөхөө тоодоггүй гэхэ мэтэ хойрог шалтагаһуудһаа, ган гасуур, хо-хорууда тон хабаргаар дайрагдажа, таря-най үндэр эрхэм ургаса абажа шададаггүй байһанын элгэ гэхэ тэдгээр хизаарла-гдаха бэлэ, харин саашааа дутуу дунда-нууд олон байха юм.

Тинхэ хуудан Хэжэнгэдэ нэ-гэһы эмшэлгын орон үгэ байгаа һаа, мүнөө шэнэ Хэжэнгэдэ арад зоний адуу-рыг хамгаалха хамта 19 үчреждени то-гонхой. Тэндэ дээдэ эрдмтэй, мүн-дунда эрхэм эрдмтэй хэдэн элэн эмшэд ажаллажа байна гэжэ. Баа малай эмшэлгын орон бии болоһон ба тэндэ дээдэ эрхэм эрдмтэй эмшэд ажаллажа байхаһаа гадна колхозууд дэ-гүүр дунда эрхэм эрдмтэй эмшэд ажа-лдажа байдаг.

Энэ бүтэдэхэ хэмээн тобоо жэмэнуу-дыг хараад үзэхэдэ, хуушан сагта юмшэ-гүй, барга бүдүүмг байһан хуушан Хэ-жэнгэ, мүнөө сагай шэнэ социалистиче-скэ Хэжэнгэ—энэ хоер, тоо хоер өнхө-дэлхэн, тоо хоер өнхө ажа байдалтай болоһонын элгэ байна гэжэ.

Урдаан хуушан Хэжэнгэдэ нэ-гэһы эмшэлгын орон үгэ байгаа һаа, мүнөө шэнэ Хэжэнгэдэ арад зоний адуу-рыг хамгаалха хамта 19 үчреждени то-гонхой. Тэндэ дээдэ эрдмтэй, мүн-дунда эрхэм эрдмтэй хэдэн элэн эмшэд ажаллажа байна гэжэ. Баа малай эмшэлгын орон бии болоһон ба тэндэ дээдэ эрхэм эрдмтэй эмшэд ажаллажа байхаһаа гадна колхозууд дэ-гүүр дунда эрхэм эрдмтэй эмшэд ажа-лдажа байдаг.

Энэ бүтэдэхэ хэмээн тобоо жэмэнуу-дыг хараад үзэхэдэ, хуушан сагта юмшэ-гүй, барга бүдүүмг байһан хуушан Хэ-жэнгэ, мүнөө сагай шэнэ социалистиче-скэ Хэжэнгэ—энэ хоер, тоо хоер өнхө-дэлхэн, тоо хоер өнхө ажа байдалтай болоһонын элгэ байна гэжэ.

Урдаан хуушан Хэжэнгэдэ нэ-гэһы эмшэлгын орон үгэ байгаа һаа, мүнөө шэнэ Хэжэнгэдэ арад зоний адуу-рыг хамгаалха хамта 19 үчреждени то-гонхой. Тэндэ дээдэ эрдмтэй, мүн-дунда эрхэм эрдмтэй хэдэн элэн эмшэд ажаллажа байна гэжэ. Баа малай эмшэлгын орон бии болоһон ба тэндэ дээдэ эрхэм эрдмтэй эмшэд ажаллажа байхаһаа гадна колхозууд дэ-гүүр дунда эрхэм эрдмтэй эмшэд ажа-лдажа байдаг.

Энэ бүтэдэхэ хэмээн тобоо жэмэнуу-дыг хараад үзэхэдэ, хуушан сагта юмшэ-гүй, барга бүдүүмг байһан хуушан Хэ-жэнгэ, мүнөө сагай шэнэ социалистиче-скэ Хэжэнгэ—энэ хоер, тоо хоер өнхө-дэлхэн, тоо хоер өнхө ажа байдалтай болоһонын элгэ байна гэжэ.

Урдаан хуушан Хэжэнгэдэ нэ-гэһы эмшэлгын орон үгэ байгаа һаа, мүнөө шэнэ Хэжэнгэдэ арад зоний адуу-рыг хамгаалха хамта 19 үчреждени то-гонхой. Тэндэ дээдэ эрдмтэй, мүн-дунда эрхэм эрдмтэй хэдэн элэн эмшэд ажаллажа байна гэжэ. Баа малай эмшэлгын орон бии болоһон ба тэндэ дээдэ эрхэм эрдмтэй эмшэд ажаллажа байхаһаа гадна колхозууд дэ-гүүр дунда эрхэм эрдмтэй эмшэд ажа-лдажа байдаг.

Энэ бүтэдэхэ хэмээн тобоо жэмэнуу-дыг хараад үзэхэдэ, хуушан сагта юмшэ-гүй, барга бүдүүмг байһан хуушан Хэ-жэнгэ, мүнөө сагай шэнэ социалистиче-скэ Хэжэнгэ—энэ хоер, тоо хоер өнхө-дэлхэн, тоо хоер өнхө ажа байдалтай болоһонын элгэ байна гэжэ.

Урдаан хуушан Хэжэнгэдэ нэ-гэһы эмшэлгын орон үгэ байгаа һаа, мүнөө шэнэ Хэжэнгэдэ арад зоний адуу-рыг хамгаалха хамта 19 үчреждени то-гонхой. Тэндэ дээдэ эрдмтэй, мүн-дунда эрхэм эрдмтэй хэдэн элэн эмшэд ажаллажа байна гэжэ. Баа малай эмшэлгын орон бии болоһон ба тэндэ дээдэ эрхэм эрдмтэй эмшэд ажаллажа байхаһаа гадна колхозууд дэ-гүүр дунда эрхэм эрдмтэй эмшэд ажа-лдажа байдаг.

Энэ бүтэдэхэ хэмээн тобоо жэмэнуу-дыг хараад үзэхэдэ, хуушан сагта юмшэ-гүй, барга бүдүүмг байһан хуушан Хэ-жэнгэ, мүнөө сагай шэнэ социалистиче-скэ Хэжэнгэ—энэ хоер, тоо хоер өнхө-дэлхэн, тоо хоер өнхө ажа байдалтай болоһонын элгэ байна гэжэ.

ЭДЭНЭР ИИГЭНЭ ХҮДЭЛМЭРИЛНЭ

Республикынга 25 жэлэй ой хүртэр үйлдэбэрингөө 8 харын түсбье үлгү-лэн дүүргэхэ гэлэн социалистическэ ула-гала Хонхолойн эдэ-хоолой комбинат (директорын мүнхэ Хаззаев) — нэрэгэй түрэгтэйгээр дүүргэжэ байна. Тус комби-нат Унгарһан 4 бара соо үйлдэбэрингөө түсбье 142 процент дүүргэжэ, манай республикын эдэ-хоолой комбинатуудай хоорондо эмхидхэдхэн социалистическэ мурсысөөдө түрүү хуури ээлхэн байха юм. Ажалай амжалтануудыг энэ комби-надайд Унгарһан харануудта туйлаһа-раа банаагаа ачарнагуй. Мүнөө тус ком-

бинатай тээрмэд Иван Попов, Пина Климова Иванова, Андрей Хаззаев, Ан-дрей Парфенко ба бусад апрель соо үдэ-рийнгөө даалгабарине 130—140 процент дүүргэдэг байгаа һаа, май нарада 200—210 процент хүртэр дүүргэдэг болонхой. Тус комбинатайда варенье, квас, по-видло, брага гэхэ мэтнй продукцияудыг улам эхээр үйлдэбэрилжэ, худалдаа-най-маажай организацинуудта гаргахаар ха-раална. Гадна, республикын ойн бээрэй байндэр хүртэр хүшын намар хажжа тоо абаха цех амагалгада оруулха бай-на.

Тус комбинатай хүдэлмэрилтэд аба-нан социалистическэ уулгала республи-кын ой хүртэр замбод дүүргэхэ байна-нынэ лабтай. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хонхолойн мельнише-комбинатай тээрмэ. Дээдэ талаарын ээр-гэлтэд (зүүн гарһаа). Хонхолойн пар-вой тээрмын эрхэм хүмүүд — И. Ка-лашикова, ажалатна мельник И. Попо-марев, меканик А. Парфенко, Н. Пала-ва. Дорно (зүүн гарһаа) Хаззаев, Е. Горюнов, Эдвард Удэр бүрэнгөө даалгабарине 150 процент гүйсэхэнэ.

ГҮРБАН ТҮРҮҮШҮҮЛ

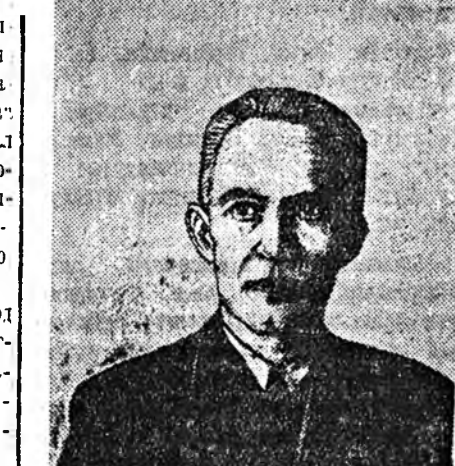
Паровозо-бүтээлгэн заводу алхарт ста-нацийн Евгений Курочкин, Улан-Удын ва-гон-завбарилгын делетой түмэршэ дархан Федор Лымарь, мяханай комбинатай суутай мастер нүхэр Малков гэгтэд хо-роонхон жэлээ өөһэд хоорондоо уридан ажаллажа байна. Эдэ нүхэр хара-бүрцэ ажалай бүтээсы дээрлүүлэхэ та-

лаар өөһэдхөөнөө хүдэлмэригүүд дээрэ ша-нонүүд үүсхэнүүгэе гарган ажаллажа бай-ха юм. Евгений Курочкин майн 1-эй Удэр хүр-тэр хоер жал табан нара соо хоер табан-жэлэй даалгабарине дүүргэхэ ажалай жа-шөөтэ һайн амжалта туйлап, бусад нүхэр мурсысөөдө илажа гараа. Тинхэдэ, нүхэр

Лымарь ба Малков гэгтэд табанжэлтэйг-түсбье нилээд горьтойгоор үзүүлэн дүүр-гэжэ, саашааа нүхэр Курочкин ажалай туйлаһануудыг хүсхын түлөө төмсөө-байна. Эдэ нүхэр ажалай дүй дүрмэлүү-дыг мүнөө паровозо-бүтээлгэн, вагон зава-барилгада, мяха болбооруулагдах шудал-жа, тэднэрэй жэмэһөөр ажаллахын түлөө төмсөнэ. Н. Базаров.

Шэнэ маркын паровозуудыг бүтээхэдн

СССР-эй аралай ажалыг нэрлэн бол-хоох ба хүгжөөхэ дайнал һүүлэй шон-статинска табанжэлтэй түсбье амжалта-тайгаар бөөлүүлжэ байһан ябадал хада-лам-харьласанай хүдэлмэрилтэдэй ажал дээрэ мүн э харагдажа байна. Түмэр хы-рыгаар ашаа нэрлэгэ дайнал урда жа-лнуудыг орходоо нилээд горьтойгоор эхлэ-хэдхэн ба шэрлэгын түсбэ хөдлөхө үзүүлэн дүүргэдэг болоһон байна.

Мүнөө үдэ манай Эхэ ороной түмэр-замайхид машинно-бүтээлгын ажалуудэ-ринихидөө хүсэ сэхээй, түлшнэ арбизастай, хурдан түргэн ябадалтай па-ровозуудыг хүсхэнэ байна. Тинхэ дээрэ-нээ, манай паровозо-бүтээлгын заводу-д конструкторнууд шэнэ паровозуудай кон-струкци зохионо юм. Энэ паровозууд хада-мүнөө байһан паровозуудта орходоо эхэ хэмжээһэй ашаа шэрхэ шадалтай ба хурдан түргэнгөөр ажааар хараалгана.

Заводу конструкторнуудай проектын өшөөр, техникска талайгай хүдэлмэрилтэ-шэд цех, участок бүхэн дээрэ шэнэ па-ровозуудай түрүүшнй деталуудыг бүтээн гаргаха технологицка хүдэлмэригүүд эхилдэгжэ байна. Тинхэдэ, нямэ шэнэ

Мүнөө үдэ манай Эхэ ороной түмэр-замайхид машинно-бүтээлгын ажалуудэ-ринихидөө хүсэ сэхээй, түлшнэ арбизастай, хурдан түргэн ябадалтай па-ровозуудыг хүсхэнэ байна. Тинхэ дээрэ-нээ, манай паровозо-бүтээлгын заводу-д конструкторнууд шэнэ паровозуудай кон-струкци зохионо юм. Энэ паровозууд хада-мүнөө байһан паровозуудта орходоо эхэ хэмжээһэй ашаа шэрхэ шадалтай ба хурдан түргэнгөөр ажааар хараалгана.

Заводу конструкторнуудай проектын өшөөр, техникска талайгай хүдэлмэрилтэ-шэд цех, участок бүхэн дээрэ шэнэ па-ровозуудай түрүүшнй деталуудыг бүтээн гаргаха технологицка хүдэлмэригүүд эхилдэгжэ байна. Тинхэдэ, нямэ шэнэ

Табан нара соо жэлэйнгээ түсэб гүйсэхэдэ

БМАССР-ий 25 жэлэй ойн Удэрыг аж-лал үндэр бүтээсэр утгын түлөө мур-сысөөдэ оролзон Бурасохомоозай сис-темын Ленинэй нэрэмжтэ алзоборилгын артелиин хүдэлмэрилтэд ба алзоборилгэд үйлдэбэринг гайхмашта амжалта туй-лаба.

Тус артель Ленин 1-дэ вагона про-дукци гаргалтын жэлэй түсбье 100,5 процент гүйсэхэдэ. Энэ оной 5 нара соо Унгарһан оной энэ мурхидэ орходоо 256 процент эхэ продукция үгөө.

Ленинэй нэрэмжтэ артель энэ амжалта хайшан гэдэ туйлаб гэхэдэ, артелиин правлен ажалай эмхидхэлэс зүбөөр та-лал, социалистическэ мурсысөө шадала-аар хүтэлбэрлэжэ, бүхэ хүдэлмэришэдыг мурсысөөдэ үргэнгөөр хабилууһан дэ-рнээ жэлэй түсбэй гүйсэхэдгэе хан-

габа. Артелиин гэмүүд нараһаа нара бу-хэндэ эршээс шалгаһан, үйлдэбэринг бү-тээсы дээрлүүлэн ба энэтгэрээ стиз-темын Ленинэй нэрэмжтэ алзоборилгын артелиин хүдэлмэрилтэд ба алзоборилгэд үйлдэбэринг гайхмашта амжалта туй-лаба.

Тус артель Ленин 1-дэ вагона про-дукци гаргалтын жэлэй тү

Северное море. Манай ороной томо металлургическаа предприятиинүүдэй нэгэн болохо Ново-Тагильскаа заводой барилгын гол түүхтэй дүүргэхэ гэжэ табанжэлэй түсбэ тухай Хуули дотор хараалдхал байна. Наяшаг ой тайга байһан газартаа улаа дараагаар заводой корпусууд бодхондожо захалаа. Хүсэ ехэтэй блуминг ашагалтада оруулагдаа. Угдээрх, барилгачуудай үргэдхэгдэхтэй хамта металлургичуудай байх байрын гэрнүүд баригдаа. Хүдэлмэриний, албахаагшай, инженерно-техническ хүдэлмэрилэгшэд болбосон тухалтайгээр түхээрхэдхи байрын гэрнүүдтэй боложо байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ново-Тагильскаа металлургическаа заводой хүдэлмэриншэд ба албахаагшай байрын гэрнүүд.

(ТАСС-эй фотохроника).

Городууд ба тосхонууды болбосон түхэлтэй болгое!

Арадай ажаахын бүхы халбарнууныг саашаан хүтээхэ хэрэгтэ анхаралаа хандуулахтай хамта, большевиксэ парти ба советскэ правительство болбо ажалшан арадай материалына ажабуудай ба хуульгуна хүтээхэ эрлэнүүнэ хамтаа ябадаа. Удэр бүрхэн тухай анхарал хандуулагда байна. Ажалшад ажабуудай эрлэнүүнэ хангалтын түсбэй оролдого хада табанжэлэй түсбэй шэнэ ажалтануудай түсбэ тэмсэ ба оролдого болоно.

Энэ жэлдэ манай республикын гансахан нутагтай Советүүдэй лиеэр коммунальна гэр байрын барилгада ба гарахууд, аймагтай центриүүд болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ 8 миллионхоо дээшэ түхэрэг мүнхон болоходон байна.

Коммунальна ажаахын ба барилгануудай хүдэлмэрилэгшэд республикынаа 25 жэлэй ойн удэр хүртэр 1100 квадрат метр хэмжээтэй байрын гэрнүүдэ барилга, 13 мянган квадрат метрын хэмжээтэ уулзада шулуу дэбнхэ, 15 километрын хэмжээндэ электрическэ сеть табилга, 20 тектар газарай хэмжээндэ шонь паркнууды, сквернүүдэ, салдуудэ байгуулаа, 1500 метрын хэмжээндэ сквернүүд ба бусад объектиүүдэ түмэр хамтаа барилга гэрэн уялга абайһан байна.

Коммунальна ажаахын олон предприятиинүүд абайһан уялгануудаа ажалтайгаар бөөхүүнэ байна. Жэжээхэдэ, Улан-Удын харгы барилгын конторын хүдэлмэрилэгшэд майн 25-ай удэр хүртэр Бабушкинай улида, Солонгын хууриг эрхэнүүд ба Улын эрье шадар 11 мянган квадрат метрын хэмжээндэ газарта шулуу дэбнхэ үүргэ. Мүнөө городоид бусад улиганууда шулуу дэбнхэ хүдэлмэринэ эхилэ. Эндэ нүхад Ионов, Шевченко, Шехов гэшээтэй бригадинууд удэр бүрхэгдэ даалгарины холо Улун-Удэ хүдэржэ байна.

Энэ жэлдэ аймагтай центриүүдэ ба городууды модо тариха ногоруулаа хуадаморил нилээд гортойгоор абуулалтаа. Гансахан Улан-Удэ городо 37 мянган хэлэг элбэг модон ба бургаанууд тарилга, 2300 погоно метр түмэр хамта бодхондо. Город ба нуурын газарнууды модо тариха ногоруулаа хэрэгтэ проектиинүүд болон ажы зургаанууд дээр гүүр эхилдхэгдхон ногоруулаа тулалха бүтэглүүг эхэлэн тулаламжа үзүүлнэ. Улан-Удэ городо 58 бүтэглүүг эхилхэгдэ, тэрэнээ 3 мянга гаран ажаллаа, эдэр залуунууд гэшүүн боложо оролхэй.

Улан-Удэ городо модо тарилгын ажаада хэлхээ-холбоон, хүдөөажалын техникум, № 3 нургуулин, столовойн уудай трестын, Горькокой райсоветай, педпедистугудай ба бусад организацинуудай коллективүүд ажилтэйгээр хабалдаа. Мүн тэршэлэн, городоид жалхын гэрнүүдэй Управлениин хүдэлмэрилэгшэд, тэндэ ажабууныныг эхилдхэгдэ, ногорууныг үргэнээр абуулдаг байна. Мүнөө паровоз-бүтэлгын завод дээр гоё байхан стадион барилгада байгаа юм.

Ленинэй улишын № 33 гэртэ ажабуудай гэрэй эзэн эхэнэр. Шатинговатай үүсхэгээр энэ гэртэ ажабуудай харна соого 53 хэдэг набаата, жэмэстэ модоннууды тариан ба клумба хажэ, скамейкнүүдэ түхэрхон, хүүгэдэй чаахаа галмай ба бодоболыно татмай түхэрхон байха юм.

Танхад, энэ хашаа соо таргилгал модоннууд эндэ ажабуудай харуулалга хуабаарилдхон үргэнэр байна. Мод, тариха ба бусад хүдэлмэринүүд эндэ хүүгүүд эрхлэгдхэгдэ хабалдаа ба мүнөө тарилгадан модоннууды уналдаг.

М. БИБИЧКОВ,
БМАССР-эй коммунальна
ажаахын Министр

байха юм. Иймэ байн үүсхэ хада мүнөө хаа-хаагай дэмжэгдэ ехотой.

Кяхта городоид ажабуудай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ ехэ сквер гоё байханаар түхэрээ. Мүн Хойто-Байгалай, Кабанскын, Иволгын, Тарбагатай ба бусад хэдэн аймагуудай центриүүд дээрүмэ тоо тариха, сквер болон салдууды бии болгохо хүдэлмэринүүд үргэнээр абуулалдаа байна.

Городууды ба нуурын газарнууды саашаан ногоруулаа хэрэгтэ база байгуулахын түлөө энэ жэлдэ Улан-Удэ, Кяхта, Городо, Бабушкин городууд 7 гэктар газарта тарилгын модонь питомшинууд бии болгодо. Табанжэлэй эсэтэ городуудай ажабуудай бүтэ бүхэндэ 10 квадрат метрын газарта набаата ба жэмэстэ модоннууды тариулаа болгодо ехотой.

Заиграйн, Зэдын, Тарбагатай ба бусад аймагуудай центриүүд дээр мүнөө электросетины үргэдхэгдэ хүдэлмэринүүд абуулалдаа байна. Гансахан Улан-Удэ городо энэ жэл соо улиганууды гэрлүүлгын түсбэ 246 электротехникууд тохдохо.

Социалистическэ мүрысөөнэй ашаар коммунальна ажаахын олон предприятиинүүд өөхөдхон хүдэлмэринэ хайжаруулан, ажалшад ажабуудай хангалта ябадаа дээр байн ажалтанууды туйлажа, коммунальна түлбаринуудай хэмжээ хмидаруулан байна. Улан-Удын ГЭС-эй, Горькокой банин, Советүүдэй гэстичин ба Кяхта городоид коммунальна ажаахын хүдэлмэрилэгшэд ехон ажалтанууды туйлаа.

Энэ жэлдэ городууд, аймагтай центриүүд болон бусад нуурын газарнууда аргэ сабары сахиа талаар хабарай сэрбэлгын хүдэлмэринүүд үргэнэр жэлүүдтэ орходо үлэмжэ найнаар үнгэрэгдэбэ.

Гэхтэй хамта, городууд ба нуурын газарнууды культурина болбосон болгохо, ногоруулаа модо тариха хүдэлмэринүүд хүсэд найнаар абуулалдаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Майн 1-эй һайндэртэ бэлдхэгдэ хүдэлмэрин дүүрэнхээ хойно ажалшад депутатнууд Горькокой, районко, аймагтай Советүүдэй гүйсэхэ комитетүүд, коммунальна гэр байрын органууд ба мүн тэршэлэн прерпритинүүд болон ажаахын эхэн зургаанууд болбо городууд ба нуурын газарнууды болбосон тухай шарайтай болгохо хэрэгтэ хуабаарилжа, энэ асуудалы хойшон табилжархилан байна.

Мүнөө үедэ Улан-Удэ городо шадарай хүдэлмэрилэгшэд поселогучууд-шаалай завод, Дивизионай, мяхалай комбинат ба бусадта харгы бахаа, хайр шулуу дэбнхэ хүдэлмэринүүд хангалтайгээр абуулалдаа. Мүн тэршэлэн Паровоз-бүтэлгын завод ба Гүрэнэй завод гэшүүн олохон харгинууд оройдооме забасханагүй. Эдэ предприятиинүүд хүтэлбэрилэгшэд өөхөдхон хабартай харгын үчтосго забарилжа тухай бодото анхаралаа хандуулаагүй байна.

Мүнөө городууд ба аймагтай центриүүдэ илангаа захын улиганууды тэрэлүүлэхэ электротехникууды тохого хүдэлмэринүүд хангалтайгээр абуулалдаа. Электротехникуудай барилганууд эхээр унжагайранхай.

«Бурмолстрой» трестын барилгачууд коммунальна гэр байрын барилганууд

темпые тон аалханаар абуулжа, барилгада үгтэһэн мүнхон зөөри, материалнууды хүсэд ашагтай туһатайгаар хэрэгжэ шадаагүй. Энэ шэнэ үүсхэлүүд ба амилдхэгдэ хүдэлмэринүүд нулаар абуулалдаа.

Энэ шалтаганууд дээрнээ шэнэ барилгануудай шаарын муу байжа, дахилга хэгдэхг ушарнууд гарана. Энэ хада тэрэнэй үнэ сангыныг үнэр болгодог байла юм. Жэжээ болгожо харуулба, гэрнүүдэй газар талы забарилтангүүгээр саадаагад бүдэхг байна. Тэд, тэрэ шарын тэрэ дары хобхоржо, хэдэн хонг үнгэрөөд байхада хуушн түхэлдөө оршодог.

Городуудай, районуудай ба иланга аймагтай Советүүдэй гүйсэхэ комитетүүд барилгын бүхы хүдэлмэринүүдэй ажысы муугаар хинадаг, шалгадаг байха юм.

Энэ жэлдэ үнгэрхон жэлүүдтэ орходо нилээд ехэ хэмжээтэй элбэг модон тарилдаа. Тэд, энэ тарилгадан модоннууд ямаршэ харуулагүүгээр орхигдон хаташажа ба мал адууандаа гэрхэгдэжэ байһан ушарнууд бии. Тигмэдэ тарилгадан уртамалнуудай хойнохо харууны найнаар табилга ехотойго. Городуудай ажабуудтай гэр байра шадар тарилгадан моды гэмтээхэ ябадаатай бүгдөөрэн тэмсэхэ зэргэтэ.

Республикын ойн байрай удэр хүртэр тон богонихон саг үлөөд байна. Тинн, городууд ба нуурын газарнууды болбосон болгохо талаар нилээд ехон хүдэлмэринүүдэ бүтээхэ ехотой байлаби. Иланга республикынаа столица-Улан-Удэ городо ехотой культурина болгохо талаар тон ехэ хүдэлмэринүүдэ хэхэ хэрэгтэй.

Мүнөө улиганууд, талмайнууд, гэр байранууд шадарай элбэг ношмо носохы сэрбэлхэ, тротуарнууд, хашаа хоройнууд, үүднүүд ба гэр шадарай барилганууды найнаар забарилжа, гэрнүүдэ саадаагад, шэрдэхэ хүдэлмэринүүдэ абуулжа шулаа боложо байна.

Эдэ хэрэгүүдэ бэлүүдтэ ябадаа түрэнэй зүгнөө үгтэһэн зөөринэ зүб зүйтэйгээр гаргалжаа, нутаг нутагтаа байһан резервүүд ба арга-боломжонууды элрүүдэн оложо хэрэгтэхэ шулаа болоно.

Предприятия, амхи зургал, организацын бүхын, айл-үрхэтэ бүхын өөхөдхон оролдого ба үүсхэлүүдэ таржаа, городууд болон нуурын газарнууды болбосон тухай шарайтай болхон түлөө тэмсэхэ эхлэгдхэгдэ хабалдан, өөхөдхон хубита хэрэгтэ бүтээхэ уялтай.

Ажалшад депутатнууд нутагтай Советүүд ба коммунальна барилгын органуудай урлах эгэл шулаа зорилготуудай нэгэн халдэ город болон нуурын газарнууды болбосон болгодо ажалшадэ эрхлэгдхэгдэ хабаруулахын түлөө социалистическэ мүрысөөе үргэнээр дэлгэрүүлэхэ ябадаа болоно.

Нутагтай Советүүдэй дэргэдхи саг урлагын комиссинууд ба модо тарилгада туһалха бүтэглүүд уличта комитетүүд, домогүүд ажалшадэ үүсхэлүүдэ дэмжэжэ, энэ хэрэгтэ толгойло ба удирдахэ зорилготой.

Ойн урда гэжэн социалистическэ мүрысөөе үргэн далайсайтайгаар дэлгэрүүлхэ, коммунальна гэр байрын барилгануудай хүдэлмэрин түсбэе уришалан ба үүгүүлэн дүүргэхэ, город ба нуурын газарнууды болбосон тухай шарайтай болгохо ябадаа коммунальна ажаахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдөө үүсхэлтэй ба оролдотой ажалнууд эригдажа байна.

Город ба нуурын газарнууды культурина гоё байхан болгожо, республикынаа 25 жэлэй ойн байрай үдэрэе угаан!

ЕРЭЭДҮЙН БАГШАНАР

Июнийн 1-дэ үшөө 9 час болохоёо урда тээ Улан-Удын педучилищини хурагшад нургуулингаа байхан соо сугларһан байба. Энэ үдэр хурагшад, иланга мүнөө жэлдэ училищина дүүргэжэ багшанар боложо гараха ехотой хубүүд басалда бүришэ дэбжэлтэ ехэтэй байба.

Ушарын хада энэ үдэр училищина дүүргэлгын экзамен эхилхэ байлаа. Советскэ залуу үгтэһини хураган хүмүүжүүлхэ багшын байн хайхан ба хүнэтэй ажал хэрэгтэ үнэтөөрөө дуралһан залуушууд тус училищидэ ержэ оролцон дээрнээ байлаар хурадаг байһан ба экзамендэ найнаар бэлдхэгдэ, гүрэнэйгөө урда мүнөө тосогоо үгтэеор бэлэн байһанины энэ суглараад байһан залуушанууд хубүүд басалдай сөгтэй байртай шэг шарыо адаглахада элхэн болоно. Эдэнэр мэдлэгэ тэбхэнгүй, харин түбшэн даруунууд 9 час боложо хонхын абайһай экзаменай эхилхы мэдүүлхы хүлээн байгаа бэлэй.

Экзаменай эхилхэдэ 3-дахн «Б» класса орооб. Энэ класса ороо хэлэ заадаг багша Надежда Матвеевна Омбова: 1. М. Горькийн «Эхэ» гэжэ романай өһоор хүдэлмэрилэгшэд слободын байдалы харуулжа; 2. Маяковский — Революцине дуулалга; 3. Чеховэй хүүгэдтэ зориулһан рассказууд, тэднэй хүмүүжүүлгын удлгашанар, — гэһэн гурбан тэмэ тус классай хурагшад сичини бэххын тула доска дээр бэлдэ, энэ гурбан тэмэнэ нэгын шэлэжэ абаах сичини бэххы сонсохоо зуураа, «яраха мэдэхэ хэрэггүй 5 час соо бэххэт» гэжэ нэмбэ.

Хурагшад бодотой түбшнүүдээр шэлэжэ абайһан тэмэнүүдээр сичини бэххэ түсбэ зохосхо байхалда, би тэндэһэ гаража 3-дахн «А» класса орооб. Тэрэ классай хурагшад: 1. Шэнэ Советскэ литературатад шэнэ хүнэй образ; 2. 1812 ондо орох улагуудай гарган патриотизмы. Н. Н. Толстой яажэ харуулаа; 3. «Тимур ба тэрэнэй команда» гэжэ А. П. Гайдарай повестин, хүмүүжүүлхэ удлгашанар — гэһэн тэмэнүүдээр сичини бэххэ байба.

Олонхи хурагшад сичини бэххэ сагай дүүрхэхэ урид хүдэлмэрэ дүүргэжэ тушаана. Энэ класса ороо хэлэ ба литература заадаг багша, БМАССР-эй Верховно Советэй депутат Евгений Никитична Пискунова хурагшад хүдэлмэринүүдэ абажа байхада, өөрингөө хурган хүмүүжүүлһан хурагшадар омгорхон буун.

Юб гэхэдэ, тэрэ хада өөрингөө халууч оролдотой ажалтай муу бэшэ үр харуулжа байһанда батыр найлаа. Үдэрэй 2 час болоод байхада бүхы хурагшадын хүдэлмэринүүдэ бултааа дүүргэжэ үгтэһэн байба.

Гүрбэдхи «А» классай хурагша Валентина Пасьяковскэ хүнэй образы харууһан гүнзгы ухатат сичини үзэгтэй ба бусад алдүүгүйгээр бэшхон байба. Тэрэн «эрхэ сүлөөгүй сайдалда ажабууһанда орходо тэмсэхэ үхэдэ дээр» гэһэн үгтүүдээр эхилнэ. Мүн тэрэ классай хурагша А. Глазунова «хуаан сагай аян замда бэлдэ, коммунистуудыа жэмжэ абажа, ардтаа туһатайгаар ажалла, хура, ажабуу, советскэ ороной пионер!» гэжэ Советскэ Союзы пионерүүдэй гимнээ энэ татаһан үгтүүдээр эхилжэ «Тимур ба тэрэнэй команда» гэжэ А. П. Гайдарай повестини хүмүүжүүлхэ удлгашанар тухай уха хайнтай сичини алдүүгүйгээр бэшхон байба.

Гүрбэдхи «А» ба «Б» классуудай хурагшад сичини үзэгтэ бултааа уха хайнтай байһан дээрнээ тэднэй багшын хүндэт ажалда муу бэшээр бөө бэлдхэгдэ найдамаар ба баясамаар байба.

Гүрбэдхи хоер классуудай 33 хурагшад энэ хүдэлмэрээр 26 хүн отлична ба байн, бэшенины хангалтатай гэһон сэтгэлтэнүүдэ абаа. Муу сэтгэлтэ абайһан ичгшэ хүн байгаагүй. Хурагшад Д. Мигденев, В. Пасьяков, Г. Анисова, Иванова ба бусад отлична гэһон сэтгэлтэнүүдэ абаа.

Энэ үдэр училищини бусад классууд болоһон экзаменай дүн байһан баясамаар байба. Нэгэдхи «А» ба «Г» классуудай 56 хурагшад арифметикээр (сөөжээр) экзамен барихада диллэнхи олонхын гэхэ гү, али 51-ниин отлична, байн ба хангалтатай сэтгэлтэ абаа.

Хоердхи «Б» классай 13 хурагшад географтар экзамендэ ороо. Хангалтагүй сэтгэлтэ абайһан хурагшад гэжэ байгаагүй.

Дүүргэлгын экзаменай түрүүлһан үдэрэй байр үр харуулаһаны тус училищини (директорын А. В. Никоров) багшанарай коллективэй энэ жэлдэ урда ур, диллэнхаа үгүй найнаар ажаллаһаны гэршэлнэ.

Училищини хурагшад ба багшанарга саашанхи ажалтыны хүсэе.

Г. Данзанов.

ХРОНИКО

СССР-эй Верховно Советэй Президиум нүхэр Бешев Борис Павловичын зам Харисаанай Министр болгон томилбо.

СССР-эй Верховно Советэй Президиум нүхэр И. В. Новалевы ондоо хүдэлмэридэ ороһон ушарһаны зам Харисаанай Министрын уялгануудаа сүлөөлбэ.

УЛАН-УДЫН

«ОСОБИНВЕРМАГТА»

Кяхта городо хүдэлмэрилхын тулаа ахалгаи бухгалтер хэрэгдэгдэнэ.

«Особинвермагта» контородо, Ленин, 24, хүдэлмэрин үедэ хандаха болохо.

МУНӨӨДЭР

КИНОТЕАТРУУДА

«Прогресс» «Возвращение с победой»

«Эрдж» «Сибирин газар дайда туйла»

Улгэрэ

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ Бурят-Монголой Гүрэнэй педагогическа ба багшанарай институт

1948—1949 онуудай хуралсалай жэлдэ

студентнууды абалга сонсохоно.

17-ноо 35 хүртэр наһатай, хүсэд дунда хургуулитай гү, али экстернээр дунда хургуули дүүргэһэн тухай аттестат абайһан, СССР-эй граждинууд институтда абаха байна.

Педагогическаа институтда: түүхын, физик-математическа, естествознанин, бурят-монгол хэл ба литературн отделеинд орохон эхлэн ба литературн факультетүүд бии. Институт хада дунда хургуулидай, педучилищини ба техникумүүдэй хургашиды бэлдхэгдэ, хургалхайн болор дүрбэн жэл.

Багшанарай институтда: түүхын, физик-математикын, орой хэлэнэй ба литературн, естество-географическаа отделеинүүд ба тигээд долоон жэлэй хургуулинуудай багшанары бэлдхэгдэ. Хургалхайн болор хоёр жэл.

Институдай бүхы факультетүүдтэ орохо хүнүүд ороо хэлээр ба литературн шалгада, тэрэнээ адна түүхын факультетүүдтэ болон отделеинүүдтэ—СССР-эй араудай түүхээр, географтар; физик-математикын—математикаар, физик ба химээр; ороо хэлэнэй болон литературн—СССР-эй араудай түүхээр, географтар, хари хэлээр (өөр шэлэжэ) ба бурят-монгол хэлээр (бурят-монгол хэлэнэй ба литературн отделеинд орогшотдо); естествознанин ба естество-географическаа химээр, физик ба СССР-эй географтар (энэ эс отделеинд орогшотдо) шалгадаа.

Дунда хургуули дүүргэхэдэ алтан, мүнхон медальнуудаар шагнаһан ба эрхм гэгдэн дипломтойгоор педучилищини дүүргэһэн ноуруу экзамен баринуугээр абаха байна.

Институдта абайһан хүнүүд 220-ноо 290 түүхээр хүртэр стипенди дээр хангагдажа, тэрэнээ адна манай институтда Сталинай нэрэ жэмэ нэжээд буриин 780 түүхээрэгдэ 4 стипенди, Доржи Банзаров нэрэмжэтэ нэжээд буриин 400 түүхээрэгдэ 6 стипенди, ВЛКСМ-эй нэжээд нэрэмжэтэ 300 түүхээрэгдэ 1 стипенди бии.

Институдта лабораториуд, кабинетүүд, библиотекэ, уулзахагай тухай юм, үдэртөө гурба эдэлүүлхэ-столово ба болбосон халба общеститэй.

МЭДҮҮЛГЭНҮҮД ИЮЛИН 31 ХҮРТЭР АБТАХА.

Болбосорлой аттестады ба дунда хургуули дүүргэһэн тухай үнэмшлэйн бодоме дамжуулан мэдүүлэ, автобиографи болон 3 фотокарточка өөрөө исаржа үзэхэ гү, али институтда иимэ адресаар элхэн г. Улан-Удэ, уллица Ранжурова, 11.

ДИРЕКЦИ.

Хизаары шэнжэлхэ республиканска музей өөрингөө фондны шэнэ экспонатнууд нэмээнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хорин аймагтай барилгачан буганууд. Эдэ бугануудай арһаар хэгдэн мануули (тучло) мүнөө тус музейн байгалин таһаг соо харуулагдажа байнэ.

СПОРТ

ФУТБОЛНО МАТЧ

Байгша оной июнийн 6-дэ «Дерзине» обществин стадион дээрэ Российскаа федерацин кубок абахын түүхтэй республикн футбольно командинууд хоорондын футболно матч болобо. Энэ «Авангард», «Жинн» обществонуудай футбольно командинууд наадаа. Тинхэдэ авангардын дэргэженинхиды 3:1 тоотойгоор шийтгэбэ.

«Спартак» гэжэ Бухаросийскаа спортын обществин түрүү хууриин түлөө хоорондын футбольно матч уржадэр Улан-Удэ болобо.

Тус уулзаганда Улан-Удын ба Чита футболистнар тулалдажа, Улан-Удэ «спартагайхид» Читинхидэ булмида.

БАСКЕТБОЛ

УЛАН-УДЫНХИДЭЙ ИАЛТА

Июнийн 6-дэ «Дерзине» обществин стадион дээрэ Чита ба Улан-Удэ городоид эршүүл ба эхэнэрүүдэй баскетболно командинуудай мүүсөөн болобо.

Түрүүлһан таймда тус хоер городоид баскетболнстнараа хоорондо манга тулаан боложо, Улан-Удынхид 15:14 тоотойгоор илажа гараба.

Хоердхи таймда манай городоид «Жинн» обществин командинхид бугаар наадажа, сохино гаргаһан мячтайгаа тоо бүри олодохо.

Тинхэдэ Улан-Удын баскетболнст читинхиды 29:21 гэһон тоотойгоор шийтгэбэ.

Баскетболтай талаар хоердхи матч бол, али нэртэй Улан-Удын ба «Спартак» обществонуудай командинууд тулалдаа. Түрүүлһан таймда Бурят-Монгол спартагайхид ехэ бултуугаар наадаа Читын спартагайхиды 36:22 гэһон тоотойгоор илаа.

Читинхид хоердхи таймда наадаа булмида байһанаа мэдэржэ ямаршэ алаадаггүйгээр бөө илагдаһанда тооли А. Игумов.

Харуусалгата редактор Д. Д. ЛУБСАНОВ.

МУНӨӨДЭР

КИНОТЕАТРУУДА

«Прогресс» «Возвращение с победой»

«Эрдж» «Сибирин газар дайда туйла»

Улгэрэ

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ Бурят-Монголой Гүрэнэй педагогическа ба багшанарай институт

1948—1949 онуудай хуралсалай жэлдэ